

๒๐

ม นุ ส ส ฏ มั ที่ ส ร ำ ง บ ำ ร มั

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัตว์ที่จุติจากโลกมนุษย์ไปแล้ว จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกนั้นมีประมาณน้อย โดยที่แท้สัตว์ที่ จุติจากมนุษย์ไปแล้วนั้น พากันไปเกิดในนรก ในเปตติวิสัย ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน มีประมาณมากกว่า หรือแม้จุติจาก มนุษย์ไปแล้ว จะได้ไปเกิดเป็นเทวดาก็มีประมาณน้อยเหลือเกิน โดยที่แท้จะไปเกิดในนรก ในเปตติวิสัย ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน มากกว่า

๑๘๓

ในชีวิตของมนุษย์ทุกๆ คน ตราบใดที่ยังไม่สามารถทำ
อัสวกิเลส ให้หลุดล่อนออกจากใจได้หมดสิ้น ตราบนั้นก็ยัง
ต้องเวียนว่ายตายเกิดกันรำไป การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ
จำเป็นจะต้องมีเสบียงคือบุญคอยสนับสนุน จนกว่าจะถึง
จุดหมายปลายทางของชีวิต เสบียงคือบุญนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด
ในชีวิตของมวลมนุษย์ เพราะวันคืนผ่านไป ได้นำพาสังขาร
ร่างกายไปสู่ความเสื่อมสลาย ร่างกายที่เคยแข็งแรง สดชื่น
แจ่มใสก็อ่อนแรงไปตามกาลเวลา บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลาย
จึงดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่ประมาท และตระหนักว่าคุณค่าที่
แท้จริงของชีวิตคือการสั่งสมบุญบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จนกว่า
บุญบารมีจะเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ กระทั่งสามารถทำอัสวกิเลสให้
หมดสิ้นไป เพื่อมุ่งสู่อายตนิพพาน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

**“กัจฉโม มนุสสปฏิลาโก การได้อัตภาพเป็นมนุษย์ เป็น
การยาก”**

ผู้ที่ตายไปแล้ว จะกลับได้อัตภาพของความเป็นมนุษย์
อีกครั้ง ที่ท่านเรียกว่า ปฏิลาโก คือได้เป็นมนุษย์อีก เป็นสิ่งที่
ยากมาก เหมือนที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
สัตว์ที่จุติจากโลกมนุษย์ไปแล้ว จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกนั้นมิ

๑๘๔

ประมาณน้อย โดยที่แท้สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปแล้วนั้น พวกกันไปเกิดในนรก ในเปตติวิสัย ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน มีประมาณมากกว่า หรือแม้จุติจากมนุษย์ไปแล้ว จะได้ไปเกิดเป็นเทวดาก็มีประมาณน้อยเหลือเกิน โดยที่แท้จะไปเกิดในนรก ในเปตติวิสัย ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉานมากกว่า”

*ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ในบรรดาหมู่สัตว์ที่เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ ทั้ง ๓๑ ภูมินี้ ภพภูมิของมนุษย์เป็นสถานที่ที่เหมาะสมต่อการสร้างบารมีมากที่สุด จะทำทานก็ทำได้ง่ายที่สุด จะรักษาศีล หรือนั่งสมาธิเจริญภาวนา ก็เหมาะสมกว่ากายของหมู่สัตว์ที่อยู่ในภพภูมิอื่น ภพภูมิอื่นๆ อีก ๓๐ ภูมินั้น เป็นสถานที่สำหรับเสวยผลของบุญและบาป

หลวงพ่อก็คงจะพูดถึงภพภูมิที่ใกล้ตัวเราที่สุด คือนุสสภูมิ ซึ่งก็คือพูดเรื่องตัวของเราเองและมวลมนุษยชาติทั้งหลาย แต่หลวงพ่อก็ไม่ได้พูดในเชิงสำรวจประชากรโลก หรือพูดในเชิงวิทยาศาสตร์ จะกล่าวในเชิงพุทธศาสตร์ ซึ่งให้เราเห็นว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมองมนุษย์ และแบ่งแยกประเภทของมนุษย์ไว้อย่างไรบ้าง

*ภูมิวิลาสินี (พระพรหมโมลี)

มูลนิธิที่สร้างบารมี

๑๘๕

คำว่า มนุษย์ มาจากคำว่า มนะ + อุชยะ มนะ แปลว่า ใจ อุชยะ แปลว่า สูง คนที่ได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีใจสูง ผู้ที่จะมีใจสูงได้ต้องมีมนุษยธรรมประจำใจ ได้แก่ มีศีล ๕ เป็นปกติ เหมือนเทวธรรมคือทิริโอตตัมปะ ก็เป็นธรรมะประจำใจชาวสวรรค์ หรือหากปรารถนาจะไปเป็นสหายแห่งเทพ ก็ต้องมีศีล ๕ และมีทิริโอตตัมปะเป็นอย่างน้อย หากปรารถนาอยากไปเกิดเป็นพรหม ก็ต้องมีพรหมวิหารธรรม คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะฉะนั้นผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ จำเป็นต้องมีเบญจศีลเบญจธรรม ๕ ประการ

พระพุทธองค์ทรงจำแนกมนุษย์เอาไว้เป็น ๔ ประเภท ประเภทที่ ๑ คือ **บุคคลผู้มีติดมามีดไป** คือภพชาติอดีตได้ทำบาปอกุศลเอาไว้มาก จึงเกิดมาเป็นคนยากจนเข็ญใจ เป็นคนพิกลพิการขาดโอกาสในด้านต่างๆ แล้วยังประพฤติดิตถิ์ผิดศีลผิดธรรม ทำบาปอกุศลทางกาย วาจา ใจ เมื่อละโลกไปแล้ว ก็ต้องไปเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย หรือสัตว์เดียรัจฉาน ชีวิตตกต่ำลงไปอีกโดยไม่อาจรู้ได้ว่าเมื่อไรจะได้มีโอกาสกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก

ประเภทที่ ๒ คือ **มิตมาแต่สว่างไป** พวกนี้เป็นประเภทคิดได้ คิดเป็น และสอนตัวเองได้ แม้ไม่มีโอกาสดีๆ เหมือนที่คนทั่วไปเขาได้ แต่ก็ไม่ย่อท้อต่อโชคชะตา อาศัยกัลยาณมิตรคอย

๑๘๖

ซึ่งเส้นทางสรวรรคนิพพานให้ และตั้งใจประพฤติธรรมรักษาศีลไม่ให้ต่างพร้อย เป็นคนบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ครั้นละโลกนี้ไปแล้ว ก็ได้ไปเสวยสุขเป็นชาวสรวรรค

ประเภทที่ ๓ คือ **สว่างมาแต่มืดไป** หมายถึงเกิดมาในตระกูลสูง มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ไม่ต้องลำบากในการทำมาหากิน มีโอกาสที่จะทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาได้เต็มที่ แต่ประมาทในชีวิต เอาโอกาสดีที่ตัวเองมีไปใช้ในการแสวงหาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ไปประพฤติผิดศีลผิดธรรม เมื่อชีวิตดับไป บาบนั้นก็ชักจูงให้ต้องตกไปในอบายภูมิ ไปสู่ดินแดนแห่งความมืดมนของชีวิตที่ทุกข์ทรมาน

ประเภทที่ ๔ คือ **บุคคลผู้สว่างมาแล้วสว่างไป** เป็นประเภทที่เกิดมาในตระกูลสูง ไม่ต้องลำบากในการทำมาหากิน มีโอกาสที่จะทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาได้เต็มที่ แล้วก็เอาโอกาสทองของชีวิตตรงนี้แหละ ทุ่มเทสั่งสมบุญอย่างเต็มที่ วันเวลาที่ผ่านไปก็เป็นไปเพื่อบุญกุศลล้วนๆ ทำให้ได้ไปเสวยสุขในสุคติโลกสรวรรคต่อไป คือสุขทั้งภพนี้ และในภพหน้า แล้วบุญที่ทำไว้นี้ยังจะส่งผลต่อให้มีความสุขไปทุกภพทุกชาติอีกด้วย

อายุในมนุสสภพนี้ไม่แน่นอน บางยุคมีอายุมาก บางยุคมีอายุน้อย ขึ้นอยู่กับในอดีตใครไปทำกรรมอะไรไว้ หรือยุคนั้น

มนุสสภูมิที่สร้างบารมี

๑๘๓

กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการเจริญรุ่งเรือง หรืออกุศลกรรมบถมีมากกว่า ถ้ายุคไหนมนุษย์ประพตีกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการได้ บริสุทธิบริบูรณ์ อายุขัยของมนุษย์ก็ยาวนานถึงอสงไขยปี บางช่วง อกุศลธรรมรุ่งเรืองก็ลดลงเหลือเพียง ๑๐ ปีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ทันทิที่ได้อัธภาพของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไร ต้องถือว่าเป็นผู้โชคดีแล้ว

การที่บุคคลแตกต่างกัน บางคนสุข บางคนทุกข์ ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับการประกอบเหตุในปัจจุบัน และบุญกรรมที่ได้ทำไว้แต่ปางก่อน หากไม่เคยทำบุญกุศลไว้ เกิดมาก็ลำบากเป็นคนชั้นล่าง แต่ทันทิที่ได้อัธภาพของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไร ต้องถือว่าเป็นได้มนุษย์สมบัติแล้ว ล้วนแต่มีบุญกุศลติดตัวมาบ้างแล้วทั้งนั้น เพราะฉะนั้นพวกเราต้องพยายามทำตนให้สมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ผู้มีใจสูง ด้วยการประพติธรรม

พระพุทธองค์ทรงเปรียบโลกมนุษย์นี้ว่า เหมือนกับต้นไม้อึ่งเกิดในพื้นที่ที่ที่ราบเรียบ มีใบอ่อนและใบแก่แน่นหนา มีร่มเงา น่ารื่นรมย์ หากผู้ใดเป็นผู้มีศีลธรรมประจำใจ ประกอบด้วย มนุษยธรรมในขณะที่มีชีวิตอยู่ ผู้นั้นย่อมเชื่อว่านำตนไปสู่ต้นไม้อันร่มรื่นมีใบดกครึ้ม คือมนุสสภูมินี้อย่างแน่นอน

ย้อนกลับมากล่าวถึงตัวเราเองบ้าง พวกเราทุกคนใน

มนุสฺสภุมิที่สร้างบารมี

๑๘๘

ขณะนี้ เปรียบเสมือนกำลังอยู่ภายใต้ร่มไม้โพหนาคือมนุสฺสภุมินี้แล้ว และยังอยู่ในร่มเงาบรรพชิตศาสนา ถึงแม้ว่าจะมีทุกข์บ้าง สุขบ้าง สลับกันไปตามประสาโลกธรรม ก็ยังนับว่าประเสริฐกว่าสัตว์ในอบายภูมิมากมายหลายเท่าตัว เพราะไม่ต้องถูกไฟเผาไหม้ให้ได้รับทุกข์ทรมานเหมือนอย่างสัตว์นรก หรือไม่ต้องทนทิวกระหายเหมือนเปรตอสุรกายทั้งหลาย

อนึ่ง เวลาที่เราจะพักผ่อนอยู่ใต้ต้นไม้อันร่มรื่นนี้ เหลืออยู่อีกไม่มาก ไม่ช้าก็ต้องจากต้นไม้ใหญ่คือมนุสฺสภุมินี้ไปแล้ว จึงจำเป็นต้องเตรียมตัวเดินทางไกลต่อไป พระพุทธองค์ทรงสอนว่า ถ้าอยากเป็นมนุษย์อีก ก็ต้องดำรงอยู่ในมนุษยธรรม แลหากอยากไปเป็นสหายแห่งทวยเทพ ก็ต้องมีเทวธรรม พร้อมกับทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาอย่างต่อเนื่องตลอดอายุขัย

ชีวิตย่อมขึ้นอยู่กับเราว่าจะไปทางไหน โบราณกล่าวไว้ว่าทางเตียนเวียนลงนรก ทางรกวกขึ้นสวรรค์ การจะทำความดีแต่ละอย่างนั้น บางครั้งอาจจะฝืนใจบ้าง แต่หลวงพ่อก็เชื่อว่าไม่เหลือวิสัยที่พวกเราจะได้ เราอดทนทำความดีเพียงไม่กี่ปีก็ต้องตายจากโลกนี้ไปแล้ว ให้อดเปรี้ยวไว้กินหวานดีกว่า เกิดมาเป็นมนุษย์ผู้มีใจสูงแล้วต้องฝึกตนให้อยู่ในระดับที่ใจสูงใจประเสริฐ

มนุสสภูมิที่สร้างบารมี

๑๘๕

ต้องยกใจให้สูงเหนือโลกพ้นโลกให้ได้ ให้ใจมีพระนิพพาน เป็น
อารมณ์ นั้นหมายถึงว่าเราจะต้องหมั่นทำใจหยุดนิ่งให้เข้าถึง
พระธรรมกายภายในให้ได้ ถ้าทำได้อย่างนี้ เราก็จะเป็นมนุษย์
ประเภทที่สว่างมาสว่างไป และจากโลกนี้ไปด้วยความสวัสดิ
มีชัยกันทุกคน

